
Detaljreguleringsplan for Tyttebærvika industriområde

Vurdering av virkning på naturmangfold

Miljøfaglig Utredning, notat 2015–N16

Dato: 12.10.15

Notat 2015-N16

Utførende institusjon: Miljøfaglig Utredning AS www.mfu.no	Prosjektansvarlig: Pål Alvereng
Oppdragsgiver: Feste Nordøst as	Prosjektmedarbeider(e): Geir Gaarder (kvalitetssikrer) Kontaktperson hos oppdragsgiver: Helge Bakke
Referanse: Alvereng, P. 2015. Detaljreguleringsplan for Tyttebærvika industriområde. Vurdering av virkning på naturmangfold. Miljøfaglig Utredning notat, 2015-N16.	
Referat: I forbindelse med utarbeiding av en detaljreguleringsplan for Tyttebærvika industriområde er det gjort en vurdering av virkning på naturmangfold. I dette notatet presenteres resultatene etter eget feltarbeid i området 14.07.15 og 24.09.15 med vekt på naturtyper og flora. Området preges av fattig furuskog og har mange spor av hogst. Med unntak av enkelttrær på de mest skrinne knausene er furuskogen nokså homogen i alder og ikke særlig gammel. Av rødlistede arter er fiskemåke (nær truet – NT) påvist nær utredningsområdet. Ingen rødlistede karplanter eller sopp, moser og lav er påvist. De foreslåtte planendringene er vurdert i forhold til naturmangfoldloven, der gjeldende kunnskapsgrunnlag, oppfylning av føre-var-prinsippet og samlet belastning er drøftet. Forslag til avbøtende tiltak er beskrevet. Det er beskrevet én verdifull naturtypelokalitet i randsonen av planområdet mellom vegen og sjøen i Tyttebærvika. Det er en naturbeitemark som har fått verdien lokalt viktig – C.	

Innhold

1	INNLEDNING	3
2	METODIKK	4
3	NATURMANGFOLD – STATUSBESKRIVELSE	5
4	VURDERINGER I HENHOLD TIL UTREDNINGSKRAV I NATURMANGFOLDLOVEN	13
4.1	§8 KUNNSKAPSGRUNNLAGET	13
4.2	§9, FØRE-VAR-PRINSIPPET	13
4.3	§10, ØKOSYSTEMILNÆRMING OG SAMLET BELASTNING	13
4.4	FORSLAG TIL AVBØTENDE OG KOMPENSERENDE TILTAK OG OPPFØLGENDE UNDERSØKELSER	14
5	KILDER	14
5.1	SKRIFTLIGE KILDER	14
6	VEDLEGG - NATURTYPEBESKRIVELSER	15

1 Innledning

Lyngen kommune foreslår i sitt forslag til ny versjon av kommuneplanens arealdel en utvidelse av arealet for eksisterende detaljreguleringsplan for industriområde i Tyttebærvika. Den nye detaljreguleringsplanen har som formål å utvide eksisterende planområde. Hovedformålet i ny plan er å klargjøre nye arealer for bergverksrelatert næringsvirksomhet, ivareta eksisterende næringsvirksomhet, tilrettelegge for ny næringsvirksomhet samt legge grunnlag for revisjon av industriområdets infrastrukturløsninger inklusiv kaiområdet (Lyngen kommune, 2014).

Fra oppdragsgiver har vi mottatt forslaget til ny avgrensning av industriområdet som shape-filer. Etter at den opprinnelige befaringen var gjennomført den 14. juli, mottok vi en endring (ytterligere utvidelse) av arealet, se figur 1. Ny befaring ble derfor gjennomført 24. september.

Vi forstår planformålet slik at virksomhet som skal kunne tillates i planområdet, etter hvert vil innebære mer eller mindre fullstendig beslag av naturområdene i form av uttak eller nedbygging. I dette notatet presenteres resultatene av undersøkelser basert på eget feltarbeid og enkelte eksterne kilder. Det er i tillegg gjort en vurdering av tiltaket i forhold til naturmangfoldloven, §§ 8-12.

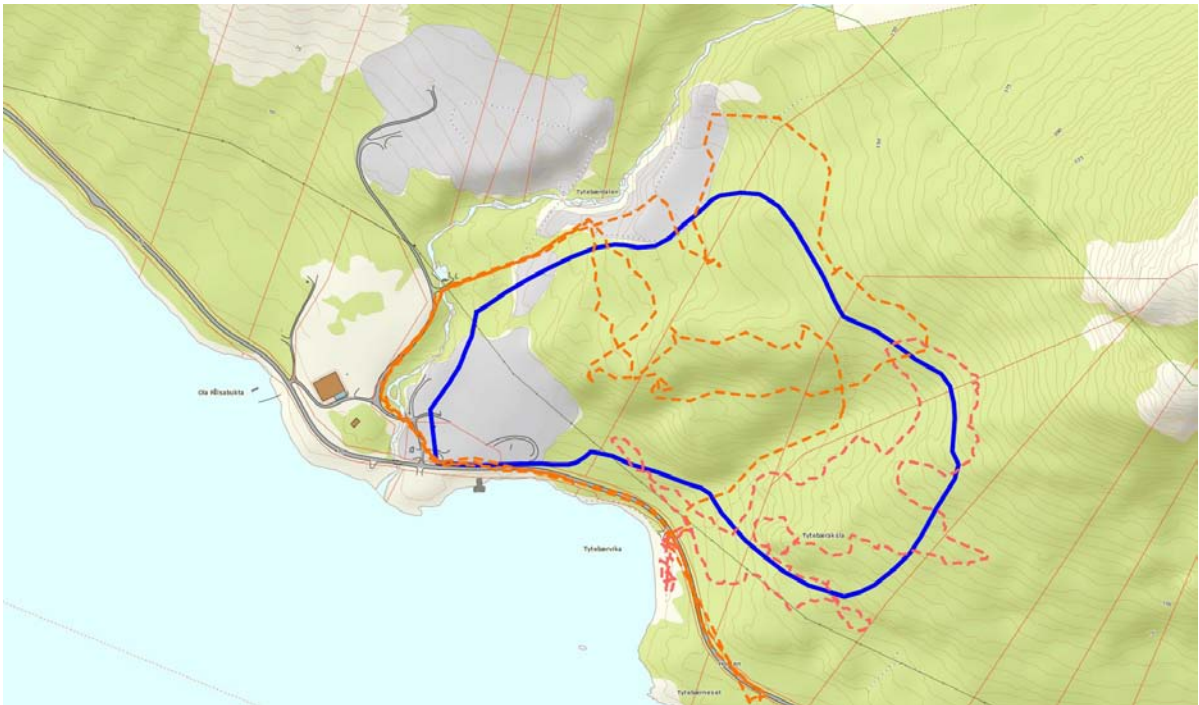

Figur 1 Planavgrensning vist på topografisk kart (Norgeskart, Statens kartverk) og ortofoto (Norge i Bilder, Statens kartverk).

2 Metodikk

Registreringer er gjort med grunnlag i naturtypehåndboka (Direktoratet for naturforvaltning 2007) med senere revisjoner og norske rødlister for arter (Kålås m.fl. 2010) og naturtyper (Lindgaard & Henriksen 2011), og vurderinger er gjort med grunnlag i Naturmangfoldloven. Utredningsområdet ble definert til å omfatte planområdet samt ei sone rundt på rundt 100 meter (unntatt mot sjøen, der bare landarealet er utredet).

Kunnskapen om naturmangfoldet og naturverdiene i utredningsområdet baserer seg primært på eget feltarbeid 14.07. og 24.09.2015. Artskart (Artsdatabanken 2015) og Naturbase (Miljødirektoratet 2015) ble sjekket og NINAs rapport (Strann m.fl. 2005) fra kartlegging av biologisk mangfold i kommunen, ble gjennomgått.

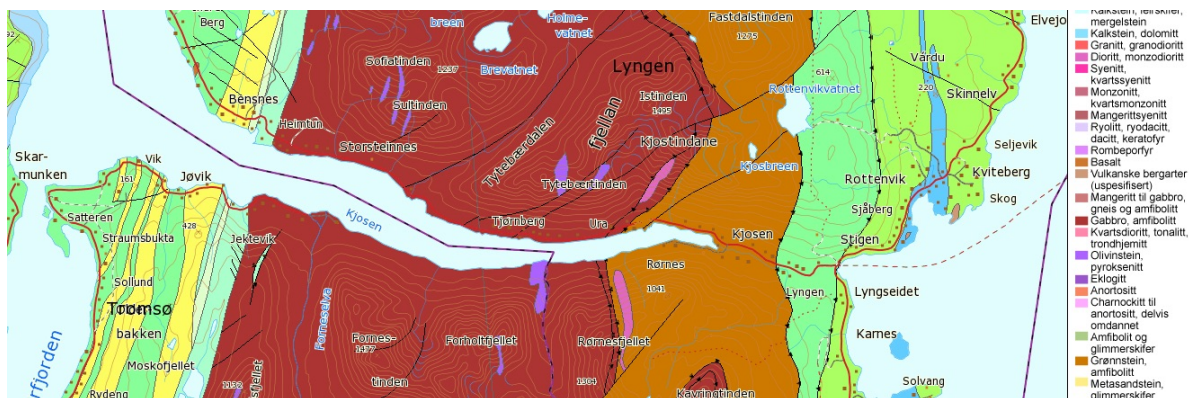

Figur 2 Sporlogg (prikket strek) fra befaringene 14. juli og 24. september 2015. Loggruta langs riksvegen (i sør) skyldes at det ble foretatt en sprengning, og at det ble påkrevd å holde avstand.

3 Naturmangfold – statusbeskrivelse

Området ligger i svakt oseaanisk vegetasjonsseksjon og i mellomboreal vegetasjonssonese. De høye, nokså sammenhengende fjellformasjonene på Lyngahalvøya har en viss barrierevirkning med hensyn til nedbør. Det faller mer nedbør på vestsiden enn på østsiden, noe som gjør østsiden tørrere. Tyttebærvika ligger på vestsiden. Det er ingen værstasjoner med måling av nedbør i umiddelbar nærhet, men undersøkelsesområdet må antas å ha årsnedbør et sted mellom Lyngseidets 600 mm og Ullsfjords 850 mm.

Tyttebærvika ligger i et forholdsvis bredt belte med gabbro, noe som gjør berggrunnen nokså hard og ganske så kalkfattig. Grunnlaget for en variert, basekrevende flora er derfor i utgangspunktet ikke til stede. Høye, vegetasjonsfattige, alpint utformede fjell omkranser undersøkelsesområdet, med Istinden på 1495 m.o.h. som den høyeste i umiddelbar nærhet. Store partier av fjellsidene, selv på nokså lave høyder både på nordsiden og sørsiden av Kjosan, er nesten helt uten karplanter.

Figur 3 Geologien i og omkring undersøkelsesområdet. Berggrunnen i Tyttebærvika og nærliggende områder består av gabbro / amfibolitt. I gabbrobeltet er det enkelte forekomster av olivinstein, men ingen i undersøkelsesområdet. Kilde: geo.ngu.no .

Naturbase (Miljødirektoratet 2015) inneholder ingen kartlagte verdifulle naturtypelokaliteter innenfor eller i umiddelbar nærhet av undersøkelsesområdet. Artskart (Artsdatabanken 2015) inneholder én registrering av klåved (NT) gjort i 1988 i et grustak like ved elva, nord for undersøkelsesområdet. I rapporten om kartlegging av biologisk mangfold i Lyngen kommune (Strann m.fl. 2005) er Tyttebærdalen beskrevet som verdifull naturtypelokalitet på grunn av furuskogen, og det nevnes at det hekker rødlistede arter i dalen, men uten ytterligere informasjon om hvilke det er.

Omkring elva er det breelvavsetninger, men for øvrig er det lite løsmasser i undersøkelsesområdet. Berg i dagen er fremtredende, og humus-/torvdekket er tynt. NGUs løsmassekart viser ingen marine avsetninger i dette området.

Hele undersøkelsesområdet sett under ett, utenom de delene som er massetakområde, har anslagsvis en tresjiktdekning på 50 -75%. Furu dominerer på om lag 80% av arealet, mens stedegne boreale lauvtrær, med overvekt av bjørk, dominerer på resten som først og fremst er de lavestliggende arealene, dvs områdene som ligger nærmest vegen og til dels oppover langs forsengkningen med bekk/fuksig i den sørøstlige delen. Enkelte små forekomster av nokså ung osp finnes her og der, mest i den sørvendte lia rett øst for dagens massetakområde. Ved ospesholtet ble det påvist en liten populasjon av nattfiol, som ut fra registreringer i Artskart (Artsdatabanken 2015) ikke før er registrert i kommunen. Arten er imidlertid vanlig i resten av landet og er også registrert flere steder i Troms.

Stubber etter hogst ble påvist over det meste av området. Stubbene var jamt over nokså overgrodd og tyder på hogst for en god del 10-år siden. De eldste furutrærne ser ut til å stå på de snaueste rabbene, muligens som gjenstående frøtrær ved tidligere hogst. Furuskogen for øvrig så ut til å ha nokså homogen alderssammensetning.

Figur 4 Gjenstående, overgrodde stubber som vitner om hogst en gang på 1900-tallet.

Bærling dominerer i feltsjiktet, i stor grad med krekling, men også med innslag av røsslyng, tyttebær, blokkebær og skrubbbær. Det er noe einer, noe som kan være en indikasjon på tidligere beite over tid.

Læger finnes sparsomt og ble undersøkt med tanke på vedboende sopp, men uten funn av interessante arter. Noen få stående, døde furutrær finnes innenfor undersøkelsesområdet. Verken interessant vedboende sopp eller lungenever-samfunn av lav ble påvist. Langvarig kontinuitet i furuskogen ser ikke ut til å være tilstede, noe stubbene, som vitner om hogst, er med på å understøtte.

Mellom veien og bergene øst for dagens massetak, er det noe fuktigere mark med tett bjørkeskog med litt gråor og rogn og arter som hengeving, saueteig, småengkall, sølvbunke, litt einer, bringebær, skogstorknebb, teiebær, småørkvein, blåbær, skrubbbær med mer. Det er nylig satt opp utmarksgjerde i den østre delen av undersøkelsesområdet og sluppet sau på beite, uten at beitedyrene ennå har klart å åpne opp landskapet. Beitetrykket er svakt, med unntak av små arealer nærmest porten og gjerdet nær riksvegen i sørøst.

Området på østsiden av Tyttebærvika, mellom riksvegen og sjøen ser ut til å være påvirket av slått eller beite og kan karakteriseres som naturbeitemark (se beskrivelse i vedleggskapitlet). Området ligger helt i utkanten av, og delvis utenfor, undersøkelsesområdet.

Svartelistede arter (Gederås m.fl. 2012) ble ettersøkt, men ikke påvist innenfor undersøkelsesområdet.

Figur 5 Furuskogen ovenfor dagens massetak.

Figur 6 Parti av furuskogen i den øvre del av undersøkelsesområdet. I bakgrunnen: Sultinden.

Figur 7 Enkelte gadd, høgstubber og eldre, vridde furuer finnes spredt rundt i området, først og fremst oppe på de tørreste knausene.

Figur 8 Nattfiol fra Tyttebærvika, funnet ved et holt med ung ospeskog (til høyre).

Figur 9 Olavsskjegg, funnet i et berg i østre del av utredningsområdet. Utbredelseskart (Artsdatabanken 2015) er lagt inn i bildet. Arten er vanlig sør i landet, men det er ikke gjort så mange funn i Troms.

Figur 10 Læger som dette er det ikke særlig mye av. Denne ble undersøkt for vedboende sopp, uten funn av interessante arter.

Figur 11 Under befaringen ble det foretatt sprengning i massetaksområdet (som ble betraktet på behørig avstand). Støvskyen etter sprengningen spredte seg oppover i terrenget og la et grått støvlag over de nærmeste skogsområdene.

Figur 12 Den nederste delen av det inngjerdede utmarksbeitet, nær porten, bærer tydelig preg av beite. For øvrig er beiteintensiteten lav i området.

Figur 13 Bjørkeskog nær veg og kraftlinje i søndre del av utredningsområdet. Hengeving er dominerende art i feltsjiktet. Andre arter er bl.a. skogstorkenebb, bringebær, teiebær, sauetelg, småørkvein, sølvbunke, blåbær og skrubebær. Noe einer finnes også og antyder eldre slått eller beite.

4 Vurderinger i henhold til utredningskrav i naturmangfoldloven

4.1 §8 Kunnskapsgrunnlaget

“Offentlige beslutninger som berører naturmangfoldet skal så langt det er rimelig bygge på vitenskapelig kunnskap om arters bestandssituasjon, naturtypers utbredelse og økologiske tilstand, samt effekten av påvirkninger. Kravet til kunnskapsgrunnlaget skal stå i et rimelig forhold til sakens karakter og risiko for skade på naturmangfoldet.”

Kunnskapsgrunnlaget var før utført feltarbeid dårlig, mens det ble vesentlig forbedret gjennom befaringene i juli og i september. Særlig kunnskap om nåværende naturtyper, tilstand og artsmangfold av karplanter ble bedret. Det ble også noe bedre kunnskap om lav, sopp og moser, mens virvelløse dyr fremdeles er lite kjent. Bedring av kunnskapsnivået gjelder ikke minst rødlistearter og forvaltningsprioriterte naturtyper. Det er neppe stort potensial for å påvise flere rødlistearter her og omfatter helst tilfeldige visitter av mobile arter (eksempelvis omstreifende fugler).

4.2 §9, Føre-var-prinsippet

“Når det treffes en beslutning uten at det foreligger tilstrekkelig kunnskap om hvilke virkninger den kan ha for naturmiljøet, skal det tas sikte på å unngå mulig vesentlig skade på naturmangfoldet. Foreligger en risiko for alvorlig eller irreversibel skade på naturmangfoldet, skal ikke mangel på kunnskap brukes som begrunnelse for å utsette eller unnlate å treffe forvaltningstiltak.”

Som følge av et relativt godt kunnskapsgrunnlag om naturmangfold og naturverdier, reduseres behovet for bruk av føre-var-prinsippet. Siden enkelte detaljer i utbyggingsplanene ikke foreligger, eksempelvis fare for forurensning mv av miljøer utenfor planlagt utbyggingsområde og indirekte virkninger av utbyggingen på bruk og forvaltning av nærområdene til reguleringsplanen, kan det likevel være behov for noe bruk av dette prinsippet ved vurderinger av omfang og konsekvens av planlagt tiltak, for eksempel dersom dette omfatter utslipp til sjø.

4.3 §10, Økosystemtilnærming og samlet belastning

“En påvirkning av et økosystem skal vurderes ut fra den samlede belastning som økosystemet er eller vil bli utsatt for.”

Det berørte arealene består av relativt artsfattig furuskog i en relativt rask suksesjon på vei mot bærlyngskog dominert av furu. Umiddelbart er det derfor ikke grunn til å tro at den samlede belastningen av tiltaket er særlig høy på naturmangfoldet. Det er heller ikke noe som skulle tilsi at akkurat disse arealene har noen særlig viktig landskapsøkologisk funksjon eller på andre måter kan betraktes som kjerner eller nøkkelområder i en større sammenheng.

En del av furuskogen ved Tyttebærvika/Tyttebærdalen går tapt ved nedbygging/industri i henhold til planforslaget. Furuskokgen er i seg selv ikke en verdifull naturtype og er vanlig i hele landet, unntatt ytre deler av Troms og Finnmark. Tyttebærvika ligger nær vestlig randsone for utbredelsen i Troms, men det finnes noe furuskog også lenger vest. Tatt i betraktning kontinuitetsavbrudd som følge av tidligere hogst i området, og at store deler av utredningsområdet også på ny vil kunne bli avvirket, vurderes ikke belastningen som stor.

4.4 Forslag til avbøtende og kompensierende tiltak og oppfølgende undersøkelser

- Utskipningsområdet bør beholdes slik som det er i dag, slik at ikke naturbeitemarka nedenfor riksvegen lenger sør i Tyttbærvika, blir berørt, selv om dette er en lokalitet med kun lokal verdi.

5 Kilder

5.1 Skriftlige kilder

Artsdatabanken 2015. Artskart. <http://artskart.artsdatabanken.no/>

Balsfjord, Storfjord, Tromsø og Lyngen kommuner 2008. Forvaltningsplan for Lyngsalpan landskapsvernområde. Høringsutkast april 2008. 62 s.

Direktoratet for naturforvaltning 2007. Kartlegging av naturtyper. Verdisetting av biologisk mangfold. DN-håndbok 13, 2. utgave 2007: 1-258 + vedlegg.

Gederaas, L., Moen, T.L., Skjelseth, S. & Larsen, L.-K. (red.) 2012. Fremmede arter i Norge – med norsk svarteliste 2012. Artsdatabanken, Trondheim.

Kålås, J. A., Viken, Å., Henriksen, S. & Skjelseth, S. (red.) 2010. Norsk rødliste for arter 2010. Artsdatabanken, Norway.

Lindgaard, A. og Henriksen, S. (red.) 2011. Norsk rødliste for naturtyper 2011. Artsdatabanken, Trondheim. 112s.

Miljødirektoratet 2015. Naturbase innsyn. Naturtyper. Internett: <http://geocortex.dirnat.no>

Moen, A. 1998. Nasjonalatlas for Norge. Vegetasjon. Statens kartverk, Hønefoss.

Strann, K.-B., Frivoll, V. & Johnsen, T. 2005. Biologisk mangfold i Lyngen kommune. NINA Rapport 27. 77 s.

6 Vedlegg - Naturtypebeskrivelser

1 Tyttebærvika

Posisjon:	UTM-sone 33 693080 7728811
Naturtype(r):	Naturbeitemark
Utforming(er):	Fattig beiteeng
Verdi:	C
Mulige trusler:	Fysiske inngrep, opphør av beite/slått
Undersøkt/kilder:	Egen befarings i felt
Siste feltsjekk:	24.09.2015

Beskrivelse

Innledning: Lokalitetsbeskrivelsen er utarbeidet av Pål Alvereng og basert på eget feltarbeid 24.09.2015. Undersøkelsen ble gjort på oppdrag fra Feste Nordøst AS, i forbindelse med utarbeiding av reguleringsplan for Tyttebærvika industriområde. Det er ikke kjent tidligere undersøkelser av lokaliteten.

Beliggenhet og naturgrunnlag: Lokaliteten ligger i Tyttebærvika på nordsiden av Kjosens i Lyngen kommune. Den omfatter et åpent område mellom riksvegen og sjøen. Mot sjø er det smale fragmenter av strandeng, inkludert en smal ettåring tangvoll, som vurderes som for liten til å avgrensas som egen lokalitet. Berggrunnen består av gabbro og miljøet virker kalkfattig.

Naturtyper, utforminger og vegetasjonstyper: Lokaliteten vurderes å være fattig beiteeng med åpen, lavvokst urte- og grasvegetasjon.

Artsmangfold: I øvre del ble det funnet en del eksemplarer av den noe kravfulle naturengplanta marinøkkel. For øvrig finnes arter som harerug, blåklokke, ryllik og fjellmarikåpe. Av beitemarksopp ble det funnet mønjevokssopp og en foreløpig ubestemt art rødspore (belegg er tatt).

Bruk, tilstand og påvirkning: Området blir brukt som rasteplass og ser ut til å bli ekstensivt beitet og/eller slått.

Del av helhetlig landskap: I Lyngen kommune, der store deler har vært preget av fiskerbondens kulturlandskap, bør det være potensiale for å identifisere naturbeitemark som ennå ikke er gjengrodd, kanskje spesielt vest for Lyngsalpene. I Naturbase er imidlertid ingen slike beskrevet.

Begrunnelse for verdisetting: Arealet er lite og antall kjennetegnende arter relativt få, noe som tilsier lav vekt. Gjengroing er imidlertid ikke framtrødende og den lavvokste grasvegetasjonen tyder på en viss hevd. Verdien settes dermed til lokal verdi (C).

Skjøtsel og hensyn: For å bevare naturkvalitetene, må fysiske inngrep unngås. Beite og/eller slått er positivt og nødvendig for å opprettholde naturtypen. Normal bruk av området som rasteplass har liten innvirkning på naturkvalitetene, men det er viktig å unngå kjøreskader samt bruk av tunge kjøretøy og langvarig parkering av biler, campingvogner mv her. I tillegg må dette ikke være til hinder for beite og slått.

Figur 14 Lokalteten i Tyttebærvika sett ovenfra (fra nord - øverst) og fra sør (nederst).

Figur 15 Mønjevokssopp fra Tyttebærvika